

Motion till riksdagen

1987/88:Sf266

av Margareta Andrén m. fl. (fp)
om arbetsskadeförsäkringen

1. Inledning

Under en följd av år har det blivit alltmer uppenbart att arbetsskadeförsäkringen har stora brister. Bl. a. långa handläggningstider, svårigheter att avgöra vad som skall räknas som arbetsskada. Ett stort underskott i arbetsskadefonden bekräftar detta.

En effektiv åtgärd för att minska ärendetillströmningen skulle kunna vara att förlänga samordningstiden från nuvarande 90 dagar till 180 dagar. Enligt arbetsskadeutredningen, som diskuterade en sådan förlängning, skulle därigenom antalet ärenden sammanlagt minska med ca 35 %.

En ny förutsättningslös utredning om arbetsskadeförsäkringen bör tillsättas med uppgift att göra en total översyn av försäkringen.

2. Förlängning av samordningstiden

Arbetsskadeförsäkringen ger i princip full ersättning för inkomstbortfall för den som drabbas av skador i arbetet. Arbetsskadeförsäkringen är samordnad med den allmänna sjukförsäkringen så att ersättning under de första 90 dagarna efter skadan utgår enligt de regler som gäller inom sjukpenningförsäkringen, den s. k. samordningstiden.

Ersättning för arbetsskada utgår vid en bestående nedsättning av arbetsförmågan i form av en livränta som i princip skall utgöra skillnaden mellan den inkomst som den skadade kan få och den inkomst som han eller hon skulle ha haft om skadan inte uppstått.

Antalet anmälda skadefall uppgick till 234 000 under 1986 och antalet beräknas ha ökat under 1987. Detta har bl. a. lett till att handläggningstiderna har blivit oacceptabelt långa. Arbetsskadeutredningen har i sitt betänkande (SOU 1985:54) sagt:

”Balanssituationen i försäkringskassorna är alarmerande och kommer inom en nära framtid att bli ohållbar om inte ärendetillströmningen kan begränsas eller avverkningstakten kan ökas. Med hänsyn till bl. a. de försäkrades befogade krav att försäkringskassorna skall kunna avgöra arbetsskadeärenden utan långa väntetider måste nuvarande balanser nedbringas, och i vart fall måste ökade balanser och därmed ytterligare förlängda väntetider förhindras.”

Förra året beslöt riksdagen att höja arbetsskadeavgiften till 0,9 % fr. o. m. den 1 januari 1988. Att höja avgifterna kan dock inte i längden lösa proble-

men med ärendebalanserna. Regeringen medger också i budgetpropositionen att utgifterna överstiger inkomsterna även efter det att höjningen av avgiften har trätt i kraft.

Mot. 1987/88
Sf266

Arbetskadeutredningen har, trots direktiven, diskuterat en förlängd samordningstid från 90 till 180 dagar. Den fann då att en sådan förlängning vore en effektiv åtgärd för att begränsa ärendetillströmningen. De beräkningar som utredningen redovisar ger vid handen att en samordningstid på 180 dagar kan medföra att antalet ärenden sammantaget minskar med ca 35 %.

Utredningens beräkningar visar att en sådan samordning inte leder till nämnvärda försämringar för den enskilde.

Vi anser sammanfattningsvis att samordningstiden bör, i väntan på att översyn av försäkringen gjorts, förlängas till 180 dagar tills vidare.

3. Utred arbetsskadeförsäkringen

De stora problem som arbetsskadeförsäkringen är behäftad med måste lösas.

Socialförsäkringsutskottet var i sitt betänkande 1987/88:2 enigt om att en analys av orsakerna till det ökande antalet anmälningar av arbetsskada samt åtgärder för att förkorta handläggningstiderna skulle ske. Så blev också riksdagens beslut. Vi anser dock inte att detta är tillräckligt.

Bl. a. har Riksrevisionsverket hävdat att det inte går att göra ytterligare förenklingar och rationaliseringar med nuvarande regler utan att det kan få negativa konsekvenser.

Med hänsyn till alla de allvarliga problemen med arbetsskadeförsäkringen anser vi att en förutsättningslös utredning bör tillsättas. En sådan grundlig översyn skall naturligtvis också omfatta samordningstidens längd. Dessutom bör översynen gälla även arbetsskadeförsäkringens koppling till arbetsmiljölagen. Arbetsskadeförsäkringen fungerar nämligen inte i dag generellt sett som incitament för att förbättra arbetsmiljön. Vidare måste försäkringskassornas möjligheter till reella rehabiliteringsinsatser utredas. I det sammanhanget bör också problemet med att människor under rehabilitering inte har rätt till arbetsskadeersättning vid olycka till och från arbetet tas upp.

4. Väntetider i försäkringsdomstolarna

I massmedia förekommer relativt ofta beskrivningar av fall där en person i årtal har försökt få ändring i t. ex. beslut om förtidspension, rätt till sjukpenning etc. Kritiken har bl. a. gällt att försäkringskassornas beslut är fattade på dåligt underlag och att t. ex. underlag från medicinska experter inte tillmätts tillräckligt stor betydelse.

Handläggningstiderna på försäkringskassorna är ibland långa. Dessutom tar det i allmänhet mycket lång tid innan överklaganden behandlas i försäkringsrätterna och försäkringsöverdomstolen. Det kan ta många år innan

ett slutligt beslut fattas. Detta är självfallet oacceptabelt. Den rättssäkerhet som möjligheten att överklaga ger är i praktiken kraftigt urholkad genom de stora ärendebalanserna och långa väntetiderna i försäkringsdomstolarna.

Det är önskvärt att de beslut som försäkringskassorna fattar är grundade på ett så bra underlag att antalet överklaganden kan minimeras. Om ett beslut överklagas bör handläggningstiderna vara korta.

Genom att måltillströmningen till domstolen minskat under 1986, har balanssituationen förbättrats något. Trots detta fanns den 31 december 1986 3 500 ej avgjorda fall hos försäkringsöverdomstolen. Detta innebär att balanssituationen alltså är mycket bekymmersam. Det är helt otillfredsställande att klaganden skall behöva vänta i ca 1.5 år för att enbart i försäkringsöverdomstolen få sitt ärende avgjort. Uppmärksamheten måste därför inriktas på att ytterligare minska väntetiderna.

Hemställan

Med stöd av det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär en ny arbetsskadeutredning i enlighet med vad som anförts i motionen.
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att, i avvaktan på en ny arbetsskadeutredning, samordningstiden för arbetsskador tills vidare förlängs till 180 dagar.

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om väntetiderna i försäkringsdomstolarna¹].

Stockholm den 22 januari 1988

Margareta Andrén (fp)

Kenth Skårvik (fp)

Ingrid Ronne-Björkqvist (fp)

Barbro Sandberg (fp)

¹ 1987/88:Ju407